

Riktlinjer för arvode och ersättning till förmyndare, gode män och förvaltare

Allmänt

Ställföreträdaren har rätt till ett skäligt arvode och ersättning för utgifter. Beslut om arvode och ersättningar fattas av överförmyndaren.

Överförmyndaren strävar efter en rättvis och likformig bedömning och har därför riktlinjer för arvode och ersättning till stöd för beslut. Överförmyndarens riktlinjer utgår från Sveriges kommuners och landstings cirkulär 18:7 "Arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare".

Ett ideellt uppdrag

Ett uppdrag som god man eller förvaltare är till stor del ett ideellt uppdrag. Man kan därför inte förvänta sig att få ett arvode som kan jämföras med lön och omfatta allt som man har utfört för sin huvudman.

Prisbasbelopp

Flera arvoden regleras med procentsats. Denna procentsats avser andel av prisbasbeloppet (pbb) för det år som uppdraget har utförts. Prisbasbeloppet justeras årligen. Om en ställföreträdare har varit förordnad en del av året ges arvode och ersättning för den delen av året som han eller hon har varit förordnad.

Vem betalar arvodet?

Huvudregeln är att det är huvudmannen som ska betala arvode, ersättning och arbetsgivaravgift. Förutsättningen är att huvudmannens inkomst under det år uppdraget utförts överstiger 2,65 pbb eller att huvudmannens tillgångar under samma år överstiger 2 pbb.

Med inkomst menas skattepliktig inkomst före skatt.

Om huvudmannens inkomst eller tillgångar till viss del överstiger gränsbeloppen får endast den överstigande delen tas i anspråk för arvode.

De sociala avgifter som tillkommer på arvodet ska inte inkräkta på det inkomstbelopp eller de tillgångar som huvudmannen får behålla.

Om särskilda skäl föreligger kan överförmyndaren besluta om undantag från huvudregeln till huvudmannens fördel. Exempel på särskilda skäl kan vara att huvudmannen har stora vårdkostnader som förbrukar inkomsterna eller att tillgångarna består av en fastighet som utgör bostad åt huvudmannen.

Överförmyndaren kan också i undantagsfall besluta att frångå huvudregeln till huvudmannens nackdel. Exempelvis när kommunen genom att stå för arvodet bidrar till en kapitalbindning som inte kan komma huvudmannen till godo.

Om uppdraget avser att bevaka huvudmannens rätt i ett oskiftat dödsbo är det dödsboet som ska betala arvodet. Även här kan undantag göras om det finns särskilda skäl.

Om inte huvudmannen eller dödsboet ska stå för ställföreträdarens arvode och ersättning blir kommunen betalningsansvarig.

Nedsättning av arvode

Överförmyndaren kan besluta om nedsättning av arvode vid misskötsel. Exempel på påverkansfaktorer för lägre arvode:

- Uppdraget har inte fullgjorts tillfredsställande, de grundläggande arbetsuppgifterna i uppdraget har inte fullgjorts.
- Brister i hur ställföreträdaren har bevakat sin huvudmans rätt
- Brister i hur ställföreträdaren har bevakat de personliga angelägenheterna
- Uppdraget har övervägande varit av mer vardaglig karaktär; omfattningen har varit mindre än det som ryms inom ramen för ett normalt uppdrag; att huvudmannen i stor utsträckning själv tagit hand om sina angelägenheter eller att besöken i huvudmannens hem har varit för få i förhållande till uppdragets karaktär.
- Brister i redovisningen, ohörsamhet mot överförmyndarens generella råd eller lagstiftning, till exempel att inte lämna redovisningen eller redogörelsen inom föreskriven tid.

Kostnadsersättning

Ersättning lämnas för utgifter som varit skäligen påkallade för uppdragets fullgörande. Ersättning kan lämnas för verkliga utlägg efter uppvisande av underlag som visar kostnaderna eller med schablonbelopp motsvarande 2 % av pbb.

Kilometerersättning för resa med egen bil medges enligt skatteverkets skattefria schablon alternativt för resa i kollektivtrafik enligt underlag. Endast resor som krävts för att fullgöra uppdraget som god man kan ersättas varför körjournal med uppgift om syftet med resan ska redovisas.

Godmanskap 11:4 och förvaltarskap 11:7

En god man enligt 11 kap 4 § och förvaltare enligt 11 kap 7 § föräldrabalken kan ha i sitt uppdrag att bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person. Uppdraget kan också ha en mer tillfällig karaktär för en speciell situation.

Uppdraget innebär att vara en juridisk representant och samordnare av hjälpinsatser för huvudmannen, inte en praktisk utförare av tjänster.

I samtliga ställföreträdarens uppdrag ingår att ha kontakter med överförmyndaren, upprätta förteckning, årsräkningar och sluträkning, upprätta deklaration samt lämna skriftlig redogörelse för uppdraget utan särskild ersättning.

Även om ställföreträdaren inte har "sörja för person" i uppdraget är han/hon skyldig att ha god kännedom om huvudmannens personliga förhållanden för att kunna se till att huvudmannens medel används till dennes nytta. Därför bör det i uppdraget att förvalta egendom och/eller bevaka rätt även ingå att personlig kontakt med huvudmannen.

Bevaka rätt

Att bevaka rätt ingår normalt i ställföreträdarens uppdrag att förvalta sin huvudmans egendom och sörja för hans/hennes person. Men det kan uppstå speciella händelser utöver de normalt förekommande, till exempel att huvudman blir delägare i ett dödsbo eller att dennes fastighet ska säljas. Då det gäller enstaka händelser är det lämpligare att arvoda per tidsåtgång än med stöd av procent av pbb. Ställföreträdaren ska noggrant beskriva de uppgifter som utförts och ange tidsåtgång.

Kategori 1; 200 kr/tim

Till exempel lägenhetsavveckling, försäljning av fastighet eller bostadsrätt med hjälp av mäklare, boutredning och arvskifte, kontakter med fordringsägare.

Kategori 2; 250 - 350 kr/tim

Till exempel skuldsanering, försäljning av fastighet eller bostadsrätt utan mäklare (endast undantagsvis), mer kvalificerat arbete vid boutredning och arvskifte.

Kategori 3; 400 - 500 kr/tim

Till exempel medverkan vid domstolsförhandlingar, förlikningsavtal och annat renodlat kvalificerat juridiskt arbete

Förvalta egendom och bevaka rätt

Ställföreträdaren ska förvalta huvudmannens tillgångar på bästa sätt. Tillgångarna ska i skälig omfattning användas för huvudmannens uppehälle, utbildning och nytta i övrigt. De tillgångar som därutöver finns ska placeras tryggt och ge en skälig avkastning.

Kategori 1; 10 % pbb

Huvudmannen har ett personkonto-/transaktionskonto, eventuellt också ett sparkonto med ett mindre belopp. Han/hon förvaltar delvis själv sina tillgångar. Om medel lämnats till personal i huvudmannens boende ska ställföreträdaren regelbundet – en gång/månad är lämpligt – kontrollera kassaboken som ska föras för varje boende. Ställföreträdaren ansöker om bidrag och insatser.

Kategori 2; 10-30 % pbb

Ställföreträdaren förvaltar huvudmannens samtliga tillgångar. Det kan komma att krävas en mer aktiv förvaltning av ställföreträdaren såsom omplaceringar och andra löpande åtgärder under året. Förutom vad som angetts under kategori 1 betalar till exempel ut fickpengar ett par gånger i månaden och har oftare kontakt med myndigheter och banker eller andra finansrörelser.

Kategori 3; 30 % - pbb

Förutom under kategori 1 och 2 upptagna uppgifter ansvarar ställföreträdaren för till exempel skötsel av huvudmannens fastighet med därtill hörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar med mera), övervakning av affärsrörelse, upprättande av en omfattande deklaration och komplicerad årsredovisning till överförmyndaren.

Sörja för person

Att sörja för person menas att ställföreträdaren ska se till att huvudmannen får den hjälp och det bistånd han/hon behöver och har rätt till. Det är dock inte ställföreträdaren som ska utföra de uppgifter som till exempel åligger socialtjänsten. Om denne ändå åtar sig sådana uppgifter kan han/hon inte räkna med att få ersättning för detta.

Kategori 1; 10 % pbb

Ett besök per månad, kontakt per telefon med huvudmannen och/eller boendet, å jourhållning om den personliga situationen.

Kategori 2; 10 – 30 % pbb

Kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal varje månad med huvudmannen, anhöriga, boendet, kontaktpersoner, personliga assistenter, andra stödpersoner och myndigheter.

Kategori 3; 30 % - pbb

Stora insatser och stort personligt engagemang av ställföreträdaren för att kvalitativt samordna och säkra upp de resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg ska kunna tillgodoses. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter, många och omfattande kontakter med boendet, anhöriga och myndigheter.

God man enligt 11 kap 1 – 3 § föräldrabalken

Uppdraget är tillfälligt och avser en speciell situation, till exempel bevaka rätt i dödsbo.

Ställföreträdaren ska redovisa nedlagd tid och få arvode och ersättning för den tid som bedöms skäligen och med de nivåer som beskrivs ovan under "Bevaka rätt" för god man enligt 11 kap 4 §.

God man för ensamkommande barn

Uppdraget som god man för ensamkommande barn är tillfälligt och innebär att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter tills uppehållstillstånd beviljats för ett barn som söker asyl, barnet varaktigt lämnat Sverige eller att föräldrarna anlänt till Sverige. Uppdraget kvarstår även efter avvisningsbeslut men beslutet ännu inte verkställts.

Arvode

För tiden barnet är asylsökande till dess att det har fått uppehållstillstånd plus sju månader utgår arvode med 5 % av pbb per barn och månad.

För tiden efter det att barnet fått uppehållstillstånd plus sju månader utgår arvode med 5 % av pbb per barn och år avseende förvalta egendom, med 20 % av pbb per barn och år avseende sörja för person.

Förordnad förmyndare, medförmyndare och särskilt förordnade förmyndare

Den som förordnas till vårdnadshavare blir med automatik även förmyndare för den omyndige om inget annat anges. Det betyder att bestämmelserna om förordnad förmyndare ibland annat 12 kap föräldrabalken gäller.

Förmynderskap innebär att förvalta barnets egendom och företräda barnet i andra angelägenheter än de som rör deras person.

Det har bildats olika praxis i landet och i en del kommuner betalar socialförvaltningen arvode till särskilt förordnade förmyndare. I dessa fall utgår endast kostnadsersättning och reseersättning från överförmyndaren.

Arvode

För ekonomisk förvaltning och bevaka rätt 5 % av pbb.

För personlig omvårdnad utgår arvode med 20 % av pbb under förutsättning att barnet bor hos den förordnade vårdnadshavaren och att denne inte får ersättning från socialtjänsten.

Legala förmynderskap

Föräldrar som enligt lag är förmyndare får inte arvode. Överförmyndaren kan dock medge arvode och kostnadsersättning om det finns särskilda skäl. Sådana skäl kan vara att den omyndiges förmögenhet är betydande och en väsentlig del av föräldrarnas tid tagits i anspråk.

Arvode för inledande utredning i uppdrag

Startarvode som kompensation för det utredningsarbete som förekommer vid uppstart eller övertagande av ett godmanskap enligt 11 kap 4 § eller ett förvaltarskap enligt 11 kap 7 §. Exempel på sådana utredningar kan vara ekonomisk utredning av skulder och tillgångar, utredning av socialt nätverk, kontroll av tidigare gode mäns redovisningshandlingar.

Nytt uppdrag

Arvode 1000 kr

Vid övertagande av uppdrag (byte)

Arvode 500 kr

Arvode

Uppdrag att bevaka rätt och förvalta egendom

Kategori 1	Enklare uppdrag	10 % av pbb/år
Kategori 2	Norm	10 – 30 % av pbb/år
Kategori 3	Svårare uppdrag	30 - % av pbb/år

Uppdrag att sörja för person

Kategori 1	Enklare uppdrag	10 % av pbb/år
Kategori 2	Norm	10 – 30 % av pbb/år
Kategori 3	Svårare uppdrag	30 - % av pbb/år

Bevaka rätt (GM 11:1-3, i förekommande fall GM 11:4, FV 11:7)

Kategori 1	Lägenhetsavveckling, försäljning fastighet, boutredning, arvskifte	200 kr/tim
Kategori 2	Skuldsanering, mer kvalificerat arbete vid åtgärder under kategori 1	250 – 350 kr/tim
Kategori 3	Domstolsförhandling, förlikningsavtal, renodlat kvalificerat juridiskt arbete	400 – 500 kr/tim

God man för ensamkommande barn

Asylsökande + 7 mån efter uppehållstillstånd		5 % av pbb/månad
Efter uppehållstillstånd + 7 mån	Förvalta egendom Sörja för person	5 % av pbb/år 20 % av pbb/år

Förordnad förmyndare, medförmyndare, särskilt förordnad förmyndare

Förmynderskap	Bevaka rätt och förvalta egendom	5 % av pbb/år
Förmynderskap	Personlig omvårdnad (endast där barnet bor hos den förordnade vårdnadshavaren)	20 % av pbb/år

Inledande utredning vid GM 11:4 och FV 11:7

Nytt uppdrag	1000 kr
Vid övertagande av uppdrag (byte)	500 kr

Kostnadsersättning/reseersättning

Kostnadsersättning schablon	2 % av pbb/år
Kostnadsersättning verklig	Mot uppvisande av underlag
Kilometerersättning	Mot uppvisande av körjournal – skattefri del, för närvande 18:50 kr/km
Reseersättning, kollektivtrafik	Mot uppvisande av underlag